

Dreptul statului membru - Franța

Această secțiune cuprinde o prezentare succintă a diferitelor surse de drept din Franța.

Izvoare ale dreptului

Dreptul în Franța este în mod esențial compus din reguli scrise care sunt numite **izvoare de drept**. Poate fi vorba despre regulile adoptate de către state sau între state, pe plan național, însă și despre jurisprudența instanțelor naționale sau internaționale sau despre regulile stabilite pe plan local, cum ar fi ordinele municipale sau ale organismelor profesionale, precum ordinul medicilor, regulile stabilite de către cetățeni între ei, precum convențiile sau contractele și în sfârșit simpla cutumă.

Acest ansamblu este ordonat conform unei **ierarhizări a normelor**. Astfel, o regulă nouă :

- trebuie să respecte regulile anterioare de nivel superior,
- poate să modifice regulile anterioare de la același nivel,
- generează abrogarea regulilor de nivel inferior contradictorii.

Izvoare internaționale de drept

Tratatele și acordurile internaționale

Intrarea în vigoare a unui tratat în Franța este supusă ratificării sau aprobării și publicării. Anumite tratate **se aplică în mod direct** în ordinea juridică franceză, altele implică **transpunerea** printr-o normă internă.

Dreptul Uniunii Europene

Noțiunea de drept al Uniunii Europene face trimitere la regulile stabilite de instituțiile Uniunii Europene. Poate fi vorba despre recomandări, avize, regulamente, decizii sau chiar directive.

Izvoare naționale de drept

Normele cu valoare constituțională

- Constituția din 4 octombrie 1958 ;
- preambulul Constituției din 27 octombrie 1946, precum și Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului din 26 august 1789 și principiile fundamentale recunoscute de legile Republicii la care face trimitere ;
- legile organice supuse Consiliului Constituțional înainte de promulgarea acestora, al căror scop este de a completa Constituția.

Regulile cu valoare legislativă

Legea, adoptată de către Parlament, este subordonată Constituției. Atunci când este sesizat, Consiliul Constituțional controlează **constituționalitatea legilor** înainte de promulgarea lor, adică verifică măsura în care sunt în conformitate cu Constituția. Consiliul Constituțional poate fi sesizat de către Președintele Republicii, Primul Ministru, președinții Adunării Naționale și ai Senatului sau de către șaizeci de deputați sau șaizeci de senatori. Consiliul Constituțional poate fi sesizat, printre altele, de către Consiliul de Stat sau Curtea de Casație, cu cereri de abrogare a unor legi în vigoare, prezentate de către justițiabili, prin care se contestă, într-un litigiu în care aceste legi sunt aplicabile, conformitatea acestora cu drepturile și libertățile garantate constituțional.

În temeiul articolului 55 din Constituție, tratatele internaționale ratificate de către Franța au o autoritate superioară legilor. Prin urmare, judecătorul administrativ și judiciar respinge aplicarea unei legi care pare incompatibilă cu un tratat, indiferent dacă acesta a fost ratificat anterior sau ulterior legii.

Normele cu valoare de reglementare

1. Ordonanțele

În conformitate cu articolul 38 din Constituție, **Guvernul** poate solicita Parlamentului, pentru aplicarea programului său și într-o perioadă de timp limitată, autorizarea de a lua măsurile de natură legislativă. Din punct de vedere formal, aceste ordonanțe sunt acte reglementare până în momentul ratificării de către legiuitor și, prin urmare, pot fi contestate la instanțele administrative până când sunt ratificate.

3. Regulamentele

Regulamentele sunt **diferențiate în funcție de autoritatea care le emite**:

1. decretele Președintelui Republicii sau ale prim-ministrului (atunci când sunt adoptate în cadrul Consiliului miniștrilor sau al Consiliului de Stat, acestea nu pot fi modificate decât în aceleași condiții);
2. ordine interministeriale sau ministeriale ;
3. deciziile de reglementare luate de către autoritățile delegate de către stat (prefect, primar..) sau autoritățile descentralizate (comună, departament, regiune).

5. Convențiile colective

Codul muncii stabilește regulile generale aplicabile condițiilor de muncă. În acest cadru, partenerii sociali din sectorul privat (angajatori și sindicate de salariați) negociază convenții și acorduri. Acestea definesc, astfel, ansamblul condițiilor de lucru și garanțiilor sociale aplicabile salariaților din structurile în cauză (industriile și comerțul din domeniul reciclării, centrele pentru muncitori tineri, instituțiile de pensie complementară...). **Acordurile colective** se referă doar la un domeniu special (salarii, timp de lucru...). Acordurile și convențiile colective pot fi încheiate la nivelul unui anumit sector (ansamblul întreprinderilor care exercită aceeași activitate pe un teritoriu dat) al unei întreprinderi sau instituții. Convenția colectivă poate fi „extinsă” de către Ministerul Muncii, Relațiilor Sociale și Solidarității sau Ministerul Agriculturii și Pescuitului și se aplică în acest caz tuturor structurilor ramurii de activitate pe care o vizează.

Jurisprudența judiciară și administrativă

Jurisprudența poate emana de la **instanțele** judiciare sau administrative. Jurisprudența judiciară interpretează dreptul dar nu se aplică, în principiu, decât cazului judecat. Jurisprudența administrativă are o valoare superioară regulamentelor, prin faptul că poate anula un regulament, și un caracter infralegislativ.

Cadru instituțional

Procesul legislativ în Franța

Trebuie făcută distincția între **proiectul de lege**, în cazul căruia inițiativa textului de lege aparține guvernului și care este prezentat în cadrul Consiliului de Miniștri de către un ministru, și **propunerea**, în cazul căreia inițiativa textului de lege aparține Parlamentului. Proiectul de lege sau propunerea de lege este depus(ă) la Adunarea Națională sau la Senat.

Textul de lege este ulterior examinat de către Parlament. Este adoptat atunci când a fost adoptat în aceleași condiții de către cele două adunări.

În caz de dezacord între cele două camere, se reunește o comisie paritară mixtă. Această comisie, formată din 7 deputați și 7 senatori, are sarcina de a propune un text de lege comun, în special după două lecturi de către fiecare adunare. Guvernul poate totuși declanșa procedura accelerată; în acest caz, se poate constitui o comisie paritară mixtă după încheierea primei lecturi.

Textul de lege este promulgat (adică semnat) de Președintele Republicii în termen de 15 zile de la transmiterea către Guvern a textului adoptat de Parlament. În acest interval, președintele poate cere o reexaminare a textului și Consiliul Constituțional poate fi sesizat pentru a verifica conformitatea textului din punct de vedere constituțional. **Legea promulgată** intră în vigoare după publicarea sa în Monitorul Oficial.

Publicarea legilor și regulamentelor

Pentru a deveni obligatorii, legile și regulamentele trebuie să fie **aduse în atenția cetățenilor**. Actele individuale trebuie astfel notificate persoanelor care au făcut obiectul acestora, în timp ce actele reglementare trebuie publicate.

Normele privind intrarea în vigoare a textelor legislative și reglementare au fost modificate ordonanța nr. 2004-164 din 20 februarie 2004, începând cu 1 iunie 2004. După acest moment, articolul 1 din Codul civil prevede că, în lipsa unei mențiuni contrare, **textele intră în vigoare a doua zi după publicarea acestora în Jurnalul Oficial**.

Cu toate acestea, în caz de urgență, intră în vigoare în aceeași zi în care sunt publicate, legile al căror decret de promulgare a prescris acest lucru, precum și actele administrative pentru care acest lucru a fost dispus anterior de către guvern printr-o dispoziție specială.

Pe lângă **decrete**, în **Jurnalul Oficial** sunt publicate, de asemenea, **dispozițiile de reglementare** adoptate de către autoritățile de stat competente la nivel național (ordine ministeriale, măsuri ale autorităților administrative independente...). Ordinele miniștrilor sunt deseori publicate, în plus, și în buletinele oficiale ale ministerelor.

Publicarea doar în buletinul oficial nu este posibilă în cazul în care dispoziția reglementară nu interesează decât o categorie foarte specifică de cetățeni (în principal, funcționarii și agenții ministerului).

Măsurile dispuse de autoritățile locale urmează unele metode de publicare speciale. Nu apar în Jurnalul Oficial.

Circularele sau instrucțiunile sunt, în principiu, lipsite de valoare de reglementare. Aceste acte se limitează la emiterea de instrucțiuni către departamente pentru aplicarea legilor și decretelor sau pentru a clarifica interpretarea anumitor dispoziții.

Pentru a fi aplicabile, acestea trebuie publicate pe site-ul internet al prim-ministrului prevăzut în acest sens (Decretul 2008-1281 din 8 decembrie 2008). Modul de publicare obișnuit constă în inserarea în buletinele oficiale ale ministerelor. Doar circularele cele mai importante fac obiectul unei publicări în Jurnalul Oficial.

Baze de date cu legislație

Bazele de date juridice publice în Franța fac obiectul unui serviciu public de difuzare disponibil pe internet (SPDDI) instituit prin [D](#) [ecretul nr.2002-1064 din 7 august 2002](#) ([versiunea în limba engleză](#))

Acest sistem este explicat detaliat în [Nota explicativă](#) privind reutilizarea datelor disponibile pe [Légifrance](#):

[Légifrance](#) cuprinde următoarele elemente :

- codurile, legile și regulamentele, în versiunea consolidată a acestora (**baza de date „Legi”**)
- documentele precum cele publicate în ediția „legi și decrete” din Monitorul Oficial (**baza de date „Jorf”**)
- convențiile colective naționale extinse (**baza de date „Kali”**)
- deciziile Consiliului Constituțional (**baza de date „Consti”**)
- ordinele Curții de Casație și Curților de Apel (**baza de date „Cass”** pentru sentințele publicate în Buletin, **baza de date „Inca”** pentru hotărârile nepublicate, **baza de date „Capp”** pentru sentințele Curții de Apel)
- hotărârile Consiliului de Stat și tribunalului pentru soluționarea conflictelor, deciziile curților administrative de apel și o selecție a deciziilor tribunalelor administrative (**baza de date „Jade”**)
- deliberările CNIL (**baza de date „CNIL”**).

Pentru informare, alte site-uri, accesibile fie direct, fie prin [Légifrance](#), participă la SPPDI; acestea se referă la site-urile :

- [Curții de Conturi](#) pentru deciziile instanțelor financiare,
- fiecărui minister pentru buletinul său oficial,
- direcției generale de impozite pentru [documentația fiscală](#),
- Ministerului Afacerilor Externe și Europene pentru convențiile internaționale (baza « [Pacte](#) »).

Informațiile privind condițiile de extragere și de reutilizare a datelor care provin din această a doua categorie sunt disponibile pe fiecare dintre aceste site-uri.

Pe Légifrance se poate găsi și un [Catalog al bazelor de date](#) enumerate mai sus.

Este disponibilă, de asemenea, [lista tarifelor licențelor Légifrance](#).

Baze de date

Lista ne-exhaustivă a bazelor de date juridice este următoarea:

- Baza de date [LEGI](#) conține coduri, legi și regulamente, în versiunea lor consolidată.
- Baza de date [JORF](#) conține documente, precum cele publicate în ediția „legi și decrete” din Jurnalul Oficial.
- Baza de date [KALI](#) conține convenții colective naționale extinse.
- Baza de date [CONSTIT](#) conține deciziile Consiliului Constituțional.
- Baza de date [JADE](#) conține deciziile Consiliului de Stat și ale instanței de soluționare a conflictelor, deciziile curților administrative de apel și o selecție a deciziilor tribunalelor administrative.
- Baza de date [CNIL](#) conține deliberările CNIL (Comisia Națională pentru Tehnologia Informației și Libertăți Civile).

Jurisprudența [Curții de Casație](#) este disponibilă pe site-ul acesteia.

Există un serviciu online pentru a comanda [sentințele Curții de Casație](#), iar anumite [sentințe ale Curții de Casație sunt traduse](#) în limba engleză, arabă și mandarină.

Versiunea în limba națională a acestei pagini este gestionată de statul membru respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Comisia Europeană declină orice responsabilitate privind informațiile sau datele conținute sau la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Având în vedere retragerea Regatului Unit din Uniunea Europeană, statele membre responsabile cu gestionarea paginilor cu informații naționale actualizează în prezent conținutul de pe acest site. Eventualele fragmente care nu reflectă încă retragerea Regatului Unit nu apar intenționat pe site și vor fi modificate în curând.

Ultima actualizare: 13/12/2016